

У статті розкриваються проблемні моменти навчання, з якими стикаються іноземні студенти при вивченні медичних дисциплін, і намічені шляхи їх вдосконалення. Автори відзначають складності викладачів в роботі з контингентом іноземних студентів і вказують основні шляхи їх усунення.

Представлені результати дослідження процесу адаптації іноземних студентів на різних етапах навчання у ВНЗ. Системний аналіз дозволив виявити фактори, які впливають на якість життя студентів-медиків.

Автори роблять висновок, що вітчизняна система навчання може підготувати кваліфіковані медичні кадри, здатні працювати за кордоном, при серйозному перегляді підходу до навчання іноземних студентів. Більша візуалізація освітнього процесу, залучення до процесу навчання більшої кількості сенсорних систем, а також розширення методичної бази забезпечить підвищення ефективності навчання студентів-медиків.

Ключові слова: студенти, мотивація, адаптація, якість життя, процес навчання, порівняльна характеристика.

Vastyanov R.S., Savitsky I.V., Levchenko Ye.M., Dzygal A.F. Problems and prospects of foreign students education in medical university.

The accelerated integrative processes in national system of education together with Odessa National Medical University administration innovative policy that firstly in Ukraine accented on foreign students education including English-language education resulted in foreign students significant increase in University.

It is important to separate a key element in an education system which systemic activation makes possible educational process strengthening and, what is more important, students' big interest in its end-result. Therefore, authors chose students' motivation as a key link for education. In case of future physicians education it's important to place emphases on students' self-education and their active involvement into research work that will allow to create at them clinical thinking background, will prepare them for situations during which the right decision should be taken as fast as possible.

Article identifies the problem points of foreign students medical education and shows the ways of their improvement. Authors note difficulties of teachers work with foreign students and indicate the main ways of their elimination.

Results of foreign students adaptation at different grade levels of medical education are given. Systemic analysis allowed to reveal the factors determining medical students quality of life.

Authors conclude that the national educative system can prepare the qualified doctors capable to work abroad in case of foreign students education serious revision. Bigger educational process visualization, more sensory systems involvement in educative process together with methodical base increase will provide medical students education efficacy enhance.

Key words: students, motivation, adaptation, life quality, educational process, comparative analysis.

УДК 378.011.3-051:502

Войтович Оксана Петрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант

*Національний педагогічний університету
імені М.П.Драгоманова,
01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9
Национальный педагогический университет
имени М.П. Драгоманова
01601, г. Киев, ул. Пирогова, 9
National pedagogical Dragomanov university
01601, Kyiv, Pyrohova st, 9*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ

Постановка проблеми. Забезпечення якісної вищої освіти неможливе без організації навчального процесу орієнтованого на самовираження особистості, розвитку її здібностей та формування професійної компетентності. Професійна компетентність майбутнього фахівця передбачає: знання теоретичних основ, засобів і методів розв'язання професійних завдань; вміння аналізувати, прогнозувати свою діяльність та самостійно обирати засоби та способи дії в певних конкретних ситуаціях; здатність до саморозвитку та самореалізації опанування сучасних наукових досягнень та їх впроваджен-

ня; позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах інтеграції освіти України в світовий освітній простір актуальності набуває питання вдосконалення освітніх програм, орієнтованих на підготовку компетентного і конкурентоспроможного фахівця. Тому компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців, зокрема екологів, наразі є одним з перспективніших підходів.

Теоретичні основи компетентнісного підходу до навчання розглядалися в роботах Н.М.Бібік,

О. В. Овчарук, О. І. Пометун, І. В. Родигіної, Г.К. Селевка, С. Е. Шишова та ін.

Слід зазначити, що формування професійної компетентності екологів знайшли своє відображення у роботах Г. А. Білецької, В. М. Боголюбова, Ю.А. Скиби, М. О. Клименка, які розкрили окремі аспекти цієї проблеми.

Формулювання цілей статті. З огляду на актуальність проблеми та розвиток компетентнісного підходу в освіті потрібно узагальнити його використання у підготовці майбутніх екологів.

Виклад основного матеріалу. Впровадження компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх екологів передбачає формування комплексу компетентностей, які дозволять їм успішно виконувати свої професійні обов'язки. Поняття «компетентність» є ключовим освітнім поняттям, якому наразі приділяється особлива увага.

У педагогічній літературі немає єдиної думки щодо визначення поняття компетентності. Різні автори по-різному трактують це поняття, зокрема, О. І. Пометун визначає компетентність як спеціально структурований (організований) набір знань, умінь, навичок, що їх набувають у процесі навчання. Вони дають змогу людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати, незалежно від контексту проблеми (від ситуації), характерні для певної сфери діяльності [3]. Г. К. Селевка розглядає компетентність як інтегральну якість особистості, яка проявляється в її загальній здатності та готовності до діяльності, що ґрунтується на знаннях і досвіді, які набуті в процесі навчання та орієнтовані на самостійну й успішну участь у діяльності [6]. У тлумачному словнику української мови термін «компетенція» трактується як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [2]. Експерти країн Європейського Союзу (проект «Гармонізація освітніх структур в Європі») вказують на те, що компетентності являють собою динамічне поєднання знань, розуміння, навичок, умінь і здатностей, які визначають здатність особи успішно здійснювати професійну діяльність [5].

Аналізуючи ці підходи, можна зробити висновки про те, що компетентність формується, розвивається і проявляється в процесі розрізненої діяльності і розглядається, як підготовленість до здійснення певної діяльності та наявність якостей, які сприяють цій діяльності.

Таким чином, вважаємо, що компетентність відображає професіоналізм фахівця, складовою якого виступає професійна компетентність. Професійна компетентність – це багатоаспектне поняття і наразі існують різноманітні підходи до його тлумачення, зокрема, на думку

Н. Ф. Тализіної, структурна характеристика професійної компетентності містить не лише одержані знання, але й те, як вони застосовуються на практиці та способи здійснення професійної діяльності.

У Ю. Г. Татура зустрічаємо таке означення професійної компетентності: «Компетентність спеціаліста з вищою освітою – це проявлені ним на практиці прагнення і здатності (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості тощо) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи її соціальну значущість і особисту відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного удосконалення» [7]. С. У. Гончаренко пояснює професійну компетентність як оволодіння особистості необхідною сукупністю знань, умінь і навичок, які визначаються сформованістю педагогічної діяльності, спілкування особистості як носія означених цінностей, ідеалів і свідомості [1].

Аналізуючи наведені визначення, під професійною компетентністю майбутніх екологів ми розуміємо інтегральну якість особистості що включає предметні елементи (фахові знання, уміння), що реалізуються у способах здійснення професійної діяльності (досвід, навички) відповідно до наявних потреб та умов.

Процес формування професійних компетентностей в українській освіті розглядається з позицій різноманітних ідей, теорій та підходів. З метою цілеспрямованого і системного вивчення цих питань у педагогіці вживають термін «компетентнісний підхід» [3, 4].

О. І. Пометун досить чітко характеризує зміст поняття «компетентнісний підхід», розуміючи під цим терміном «спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових і предметних компетентностей особистості» та вказуючи на те, що «компетентнісний підхід в освіті пов'язаний з особистісно орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки стосується особистості і може бути реалізований і перевірений тільки в процесі виконання певного комплексу дій» [3].

Основним для компетентнісного підходу є поняття «компетентність». На сьогодні загальноприйнятим є поділ компетентностей на дві групи: предметно-спеціальні (фахові) компетентності та загальні компетентності.

Згідно з визначенням, перші залежать від предметної області, саме вони визначають профіль освітньої програми та кваліфікацію випускника, саме вони роблять кожну освітню програму індивідуальною. Але існують й інші, не менш важливі, компетентності, якими студент оволодіває в процесі виконання даної освітньої програми, але вони носять універсальний, не

прив'язаний до предметної області характер. Це, наприклад, здатність до навчання, креативність, володіння іноземними мовами, базовими інформаційними технологіями тощо. Хоча ці загальні компетентності повинні бути збалансованими зі спеціальними компетентностями, при розробленні освітніх програм їх розвиток обов'язково повинен бути запланований [5].

Дослідження загальних компетентностей було однією із найважливіших задач міжнародного проекту «Гармонізація освітніх структур в Європі». Отримані в ньому результати та рекомендації у вигляді переліку найважливіших загальних компетентностей широко використовуються у світі для створення освітніх програм.

Що стосується фахових компетентностей, то очевидно, що в силу їх предметної специфічності не може існувати жоден загальноприйнятний їх перелік. Проте в рамках різноманітних професійних об'єднань, міжнародних проєктів, національних агенцій забезпечення якості напрацьовано низку міжнародновизнаних переліків за окремими галузями/спеціальностями (предметними областями), які можуть бути використані як при створенні національних стандартів (у частині нормативних результатів навчання та компетентностей), так і при проєктуванні освітніх програм конкретними вищими навчальними закладами [5].

Формування фахової компетентності є ключовим питанням сучасної вищої освіти, а це вимагає подальшого вдосконалення системи підготовки майбутнього еколога як особистості, здатної вирішувати важливі й необхідні екологічні завдання, які постають перед людством. Відповідно до цього, доцільним є вдосконалення змісту, структури, форм і методів професійної підготовки майбутніх екологів, визначення організаційно-педагогічних умов підвищення формування їх фахової компетентності.

В загальному, фахові компетентності майбутніх екологів полягають у:

- здатності використовувати знання й практичні навички з математичних, природничих, техніко-технологічних дисциплін у виконанні професійних завдань;
- здатності ефективно використовувати нормативні та законодавчі документи в професійній діяльності;
- здатності розуміння і аналізу сучасних технологічних процесів національного господар-

ства та прийняття рішень щодо покращення технологій виробництва і відповідно зменшення їх впливу на навколишнє природне середовище;

- здатності застосування інформаційних технологій щодо збору, обробки, аналізу, прогнозу та оцінки екологічної інформації;
- здатності оцінювати екологічну безпечність середовища.

Формування фахової компетентності майбутніх екологів можливе шляхом здобуття інтегрованих знань, вмінь та навичок, які реалізуються при:

- модернізації змісту навчання природничих та техніко-технологічних дисциплін відповідно до потреб фахової підготовки;
- застосуванні відповідних прийомів, методів та форм активного навчання студентів;
- інноваційному підході та впровадженні новітніх технологій у навчально-виховний процес вищої школи;
- комплексному вивченні навчальних дисциплін, що передбачає реалізацію зв'язків між природничими і техніко-технологічними дисциплінами у різних видах діяльності студентів;
- створенні сприятливих умов для навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- особистісно орієнтованому характері підготовки студента;
- розробленні навчально-методичного забезпечення, яке містить матеріал природничих та техніко-технологічних дисциплін таким чином, щоб формування практичних умінь професійної діяльності майбутніх екологів починалося уже на початковому етапі вивчення цих предметів;
- неперервному та систематичному застосуванні самостійної роботи студентів з поступовим ускладненням завдань, змісту, форм і методів самостійної роботи.

Висновки. Впровадження компетентнісного підходу у фаховій підготовці майбутніх екологів набуває особливої актуальності, оскільки в основі даного підходу лежить ідея підготовки компетентного фахівця, здатного якісно застосовувати свої знання, уміння і навички у відповідних професійних ситуаціях. В ході дослідження визначено перелік та умови формування фахових компетентностей майбутніх екологів.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. друге, доп. й виправл. / Гончаренко С. У. – Рівне: Волинські береги, 2011. – 552 с.
2. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). том 1, А – К / Укладачі: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – Київ, Вид-во «АКОНІТ», 2006. – 926 с.
3. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / Олена Пометун // Рідна школа. – 2005. – січень. – С. 65–69.
4. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання [методичний посібник] / Родигіна І. В. – Харків: Основа, 2005. – 95с. (Бібліотека журналу «Управління школою»).

5. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
6. Селевко Г. К. Компетентности и их классификация / Г. К. Селевко // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 138–143.
7. Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста / Ю. Г. Татур // Высшее образование сегодня. – 2004. - № 3. – С. 20-26.

References

1. Goncharenko S.U. Ukrainiyskiy pedagogichnyi encyclopedichnyi slovník [Ukrainian Pedagogical Encyclopedic Dictionary]. vyd. duže, dop. y vypravl. / Goncharenko S.U. – Rivne: Volynski oberegi, 2011. – 552 s.
2. Novyi tlumachnyi slovník ukrainskoyi movy [New dictionary of the Ukrainian language] (v 3 tomah). tom 1, A – K / Ukladachi: V.V. Yaremenko, O.M. Slipushko. – Kyiv, Vud-vo “AKONIT”, 2006. – 926 s.
3. Pometun O. Kompetentnisnyi pidhid nayvazhlyvishiyi orientir rozvytku suchasnoyi osvity [Competence approach the most important landmark of modern education] / Olena Pometun // Ridna shkola. – 2005. – sichen. – S. 65–69.
4. Rodyhina I.V. Kompetentnisno oriyentovanyu pidkhid do navchannya [metodychnyy posibnyk] / Rodyhina I.V. – Kharkiv: Osnova, 2005. – 95 s. (Biblioteka zhurnalu „Upravlinnya shkolyu”).
5. Rozroblennya osvithnikh prohram. Metodychni rekomendatsiyi / Avt.: V.M. Zakharchenko, V.I. Luhovyy, Yu.M. Rashkevych, Zh.V. Talanova / Za red. V.H. Kremenya. – K.: DP «NVTs «Priorytety», 2014. – 120 s.
6. Selevko G.K. Kompetentnosti i ih klasifikaciya [Competence and classification] / G.K. Selevko // Narodnoe obrazovanie. – 2004. – № 4. – S. 138–143.
7. Tatur Y.G. Kompetentnost v structure modeli kachestva podgotovki specialista [Competence in the model structure qualities training of specialist] / Y.G. Tatur // Vysshee obrazovanie segodnia. – 2004. - № 3. – S. 20-26.

Войтович О.П. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх екологів.

У статті показано, що в умовах інтеграції освіти України в світовий освітній простір набуває вдосконалення актуальності освітніх програм, орієнтованих на підготовку компетентного фахівця з екології, здатного успішно виконувати свої професійні обов'язки. Автор аналізує різні підходи до визначення поняття професійної компетентності і робить висновок про те, що компетентність формується, розвивається і проявляється в процесі діяльності аналогічної до професійної, і розкривається як підготовленість до здійснення такої діяльності.

Під професійною компетентністю майбутніх екологів автор розуміє інтегральну якість особистості, що включає предметні елементи (фахові знання, уміння), що реалізуються у способах здійснення професійної діяльності (досвід, навички) відповідно до наявних потреб та умов.

Автор зосередила увагу на формування фахових компетентностей майбутніх екологів: здатність використовувати знання й практичні навички з математичних, природничих, техніко-технологічних дисциплін у виконанні професійних завдань; здатність ефективно використовувати нормативні та законодавчі документи в професійній діяльності; здатність розуміння і аналізу сучасних технологічних процесів національного господарства та прийняття рішень щодо покращення технологій виробництва і відповідно зменшення їх впливу на навколишнє природне середовище; здатність застосування інформаційних технологій для збору, обробки, аналізу, прогнозу та оцінки екологічної інформації; здатності оцінювати екологічну безпеку середовища.

Також автором визначено передумови формування фахової компетентності майбутніх екологів: модернізація змісту навчання природничих та техніко-технологічних дисциплін відповідно до потреб фахової підготовки; застосування відповідних прийомів, методів та форм активного навчання студентів; інноваційні підходи та впровадження новітніх технологій у навчально-виховний процес вищої школи; комплексне вивчення навчальних дисциплін, що передбачає реалізацію зв'язків між природничими і техніко-технологічними дисциплінами; створення сприятливих умов для навчально-пізнавальної діяльності студентів; особистісно орієнтована підготовка студентів; розроблення сучасного навчально-методичного забезпечення; неперервне та систематичне застосування самостійної роботи студентів.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, компетентнісний підхід, підготовка екологів, професійна діяльність.

Войтович О.П. Компетентностный подход в подготовке будущих экологов.

В статье показано, что в условиях интеграции образования Украины в мировое образовательное пространство актуальным становится совершенствование образовательных программ, ориентированных на подготовку компетентного специалиста по экологии, способного успешно выполнять свои профессиональные обязанности. Автор анализирует различные подходы к определению понятия профессиональной компетентности и делает вывод о том, что компетентность формируется, развивается и проявляется в процессе деятельности аналогичной профессиональной, и раскрывается как подготовленность к осуществлению такой деятельности.

Под профессиональной компетентностью будущих экологов автор понимает интегральное качество личности, включающее предметные элементы (профессиональные знания, умения), которые реализуются в способах осуществления профессиональной деятельности (опыт, навыки) согласно имеющимся потребностям и условий.

Автор сосредоточила внимание на формировании профессиональных компетенций будущих экологов: способность использовать знания и практические навыки математических, естественных, технико-технологических дисциплин в выполнении профессиональных задач; способность эффективно использовать нормативные и законодательные документы в профессиональной деятельности; способность понимания и анализа современных технологических процессов национального хозяйства и принятия решений по улучшению технологий производства и соответственно уменьшения их влияния на окружающую природную среду; способность применения информационных технологий для сбора, обработки, анализа, прогноза и оценки экологической информации; способности оценивать экологическую безопасность среды.

Также автором определены предпосылки формирования профессиональной компетентности будущих экологов: модернизация содержания обучения естественнонаучных и технико-технологических дисциплин в соответствии с потребностями профессиональной подготовки; применение соответствующих приемов, методов и форм активного обучения студентов; инновационные подходы и внедрение новейших технологий в учебно-воспитательный процесс высшей школы; комплексное изучение учебных дисциплин, что предполагает реализацию связей между естественными и технико-технологическими дисциплинами; создание благоприятных условий для учебно-познавательной деятельности студентов; лично-ориентированная подготовка студентов; разработка современного учебно-методического обеспечения; непрерывное и систематическое применение самостоятельной работы студентов.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, компетентностный подход, подготовка экологов, профессиональная деятельность.

Voitovych O.P Competence approach in training future environmentalist

At the article shows that in the conditions of integration of education in Ukraine in the world educational space acquires importance of improving educational programs aimed at training competent professionals in ecology, who can successfully perform their professional duties. The author analyzes various approaches to the definition of professional competence and concludes that competence is formed, developed and manifested itself in the activities similar to professional and disclosed as preparedness to carry out such activities.

Under the professional competence of future environmentalist author understands the integral quality of the individual that includes substantive items (professional knowledge, skills), which implemented in the way of professional activities (experience) according to the current needs and conditions.

The author is focused on the formation of professional competence environmentalists: the ability to use the knowledge and practical skills in mathematical, scientific, technical and technological disciplines in occupational tasks; the ability to effectively use the regulatory and legislative documents in professional activities; ability to understand and analyze current processes of national economy and decision making to improve production technology and therefore reduce their impact on the environment; the ability to use information technologies for the collection, processing, analysis, forecasting and evaluation of environmental information; ability to assess the environmental safety of the environment.

The authors also has identified prerequisites for the formation of professional competence of future environmental: modernization of training content of natural and technical-technological disciplines according to the needs of professional training; using appropriate techniques, methods and forms of active learning students; innovative approaches and introduction of neoteric technologies in the educational process of high school; comprehensive study of subjects that involves the implementation of links between natural, technical and technological disciplines; creating favorable conditions for teaching and learning of students; personality-oriented training of students; developing modern teaching providing; continuous and systematic application of independent work.

Keywords: competence, professional competence, competence approach, training of environmentalists, professional activity.

УДК 378.14

Гончаренко Людмила Михайлівна,
викладач I категорії

*Ірпінський державний коледж економіки та права
08100, Ірпінь, вул. Університетська, 31
Ирпенский государственный колледж экономики и права
08100, Ирпень, ул. Университетская, 31
Irpın State College of Economics and Law
08100, st. University 31, Irpın*

РОЛЬ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Постановка проблеми. Практичне навчання – основна складова професійної підготовки молодшого спеціаліста, показник його фахової дієвості. Практика студентів є невід’ємною складовою стандартів та освітньо-професійної програми підготовки фахівців з вищою

освітою. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток уміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння су-